

POSTANOWIENIE

Dnia 16 kwietnia 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maria Szczepaniec

po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej na posiedzeniu w dniu 16 kwietnia 2026 r., bez udziału stron wniosku SSN Tomasza Demendeckiego z dnia 11 lutego 2026 r. o wyłączenie SSN Barbary Skoczkovskiej od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt I ZB 18/22 na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 128 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (zwanej dalej: „u.s.p.”)

postanowił:

wyłączyć SSN Barbarę Skoczkovską od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt I ZB 18/22.

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 11 lutego 2026 r. SSN Tomasz Demendecki wniósł na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p. w zw. z art. 10 § 1 i art. 29 § 24 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2024 r. poz. 622, zwanej dalej: „u.SN”) o wyłączenie SSN Barbary Skoczkovskiej od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt I ZB 18/22 z uwagi na brak bezstronności wskazanego sędziego.

Analiza argumentacji powołanej przez wnioskodawcę wskazuje, iż wnioskujący przyczyn uzasadniających zastosowanie instytucji określonej w art. 41 § 1 k.p.k., upatruje w okoliczności, że SSN Barbara Skoczkovska w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 2024 r., sygn. akt II ZIZ 14/23, uzasadniając

decyzję procesową o sięgnięciu po instytucję z art. 22 k.p.k., wyraziła jednoznaczny pogląd o braku możliwości utworzenia składu orzekającego do rozpoznania sprawy w składzie trzyosobowym wobec niemożności uzupełnienia składu sędziowskiego po uprzednim wyłączeniu sędziego. Wskazała bowiem, iż utworzenie obsady orzeczniczej mogłoby nastąpić jedynie poprzez wyznaczenie do rozpoznania sprawy sędziego Sądu Najwyższego powołanego na skutek udziału w procedurze przed Krajową Radą Sądownictwa, tj. w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, co - w przekonaniu sądu wydającego wspomniane postanowienie - doprowadziłoby do nienależytej obsady sądu, o czym przesądza treść uchwały połączonych Izb Sądu Najwyższego: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA1-4110-1/20 oraz uchwały Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., sygn. akt I KZP 2/22.

Jak wskazał SSN Tomasz Demendecki, w pisemnych motywach wydanego rozstrzygnięcia SSN Barbara Skoczowska wskazała następnie, że został on powołany na urząd sędziego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, którą ukształtowano na mocy ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, natomiast zgodnie z aprobowaną przez sędzię uchwałą trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. (BSA 1-4110-1/2020) „nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw”.

W przekonaniu SSN Barbary Skoczowskiej tak ukształtowana KRS - zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r. (I KZP 2/22) - „nie jest organem tożsamym z organem konstytucyjnym, którego skład i sposób wyłaniania reguluje Konstytucja RP, w szczególności w art. 187 ust. 1, a zatem nie może skutecznie i w zgodzie z Konstytucją wypełniać roli wskazanej w jej art. 179 (...), natomiast od 17 stycznia 2018 r. proces powoływania sędziów jest zatem

procesem wadliwym, albowiem w konstytucyjnym procesie powoływania sędziów bierze organ wybrany w sposób niezgodny z Konstytucją”.

Nadto, SSN Barbara Skoczowska stwierdziła, że SSN Tomasz Demendecki jest sędzią zasiadającym w strukturalnie wadliwej Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych, natomiast w jej ocenie sądy tworzone w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych zostały uznane za wadliwe, naruszające prawo do sądu w rozumieniu art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka (sprawa Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce, skargi nr 49868/19 i 57511/19) oraz art. 19 Traktatu o Unii Europejskiej (wyrok TSUE z dnia 6 października 2021 r., w sprawie C-487/19). Sędzia wyraziła również zapatrywanie, że jego udział w obsadzie orzekającej skutkowałoby nienależytą obsadą sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. oraz narusza prawo strony niezależnego, bezstronnego sądu ustanowionego ustawą w rozumieniu Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Traktatu o Unii Europejskiej.

W tej sytuacji, zdaniem SSN Tomasza Demendeckiego, zważając na wyrażenie przez SSN Barbarę Skoczowską kategorię jednoznacznego i jednoznacznego w swym znaczeniu stanowiska, nie ulega wątpliwości, że ww. sędzia jednoznacznie wykazała, iż nie posiada przymiotu bezstronności niezbędnego do obiektywnego rozpoznania sprawy o sygn. akt I ZB 18/22 - jak też jakiegokolwiek sprawy dotyczącej sędziego Sądu Najwyższego powołanego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w składzie i trybie przewidzianym ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, albowiem każdego sędziego powołanego w tej procedurze *a priori* uważa za pozbawionego cech niezawisłości i bezstronności, niezależnie od okoliczności towarzyszącym jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu oraz realiów konkretnej sprawy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek zasługuje na uwzględnienie.

W postępowaniu w przedmiocie badania spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów niezawisłości lub bezstronności, określonym w art. 29 § 4 – 25 u.SN, możliwe jest wyłączenie wylosowanego sędziego od udziału w

rozpoznaniu takiej sprawy. Może to nastąpić gdy: 1) zachodzą okoliczności skutkujące wyłączeniem wylosowanego sędziego z mocy prawa (*iudex inhabilis*), lub 2) gdy wniosek o wyłączenie złoży strona wskazując na zaistnienie okoliczności, o których mowa w art. 41 § 1 k.p.k. – por. mającą moc zasady prawnej uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2023 r., sygn. akt I KZP 22/22, albo 3) gdy żądanie wyłączenia (wniosek o wyłączenie) go od udziału w sprawie zgłosi wylosowany sędzia, a także 4) w wyniku wszczętego z urzędu postępowania o wyłączenie w sytuacji, gdy nie dojdzie do „samowylączenia” się wylosowanego sędziego (por. np. E. Skrętowicz, *Iudex inhabilis i iudex suspectus w polskim procesie karnym*, Lublin 1994, s. 70, R. Kmiecik, *Tryb wyłączenia sędziego i prokuratora w kodeksie postępowania karnego*, Prokuratura i Prawo, 1999, nr 11 – 12, s. 23, K. Papke – Olszauskas, *Wyłączenie uczestników procesu karnego*, Gdańsk 2007, s. 147 – 155 i s. 180 – 181).

W realiach niniejszej sprawy ma miejsce sytuacja ujęta w pkt 2. Złożony wniosek w trybie art. 29 § 5 u.SN o zbadanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności dotyczy SSN Tomasza Demendeckiego, który tym samym jest stroną w danym postępowaniu i ma uprawnienie do złożenia wniosku o wyłączenie sędziego wylosowanego do składu orzekającego w sprawie o sygn. akt I ZB 18/22.

Zgodnie z treścią art. 41 § 1 k.p.k. (który to przepis znajduje zastosowanie w niniejszej sprawie – por. 128 u.s.p.), sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. Dla stwierdzenia podstawy wyłączenia sędziego, wymagane jest zatem istnienie określonej kategorii okoliczności, która, jeżeli zestawia ją z przedmiotem rozstrzygnięcia w określonej sprawie, prowadzi do wniosku o uzasadnionej wątpliwości co do bezstronności sędziego, mającego ją rozstrzygnąć. Oznacza to, że pomiędzy podnoszonymi okolicznościami, które powinny mieć charakter rzeczywisty i obiektywny, a rozstrzygnięciem konkretnej sprawy musi zachodzić związek funkcjonalny, pozwalający na możliwość wyprowadzenia z nich wniosku o istnieniu uzasadnionej wątpliwości co do braku bezstronności w rozstrzygnięciu tej sprawy. Uzasadniona wątpliwość co do bezstronności, w rozumieniu art. 41 § 1 k.p.k., zachodzi zatem zawsze *in concreto*, a nie *in abstracto*. Nie może zatem stanowić jedynie subiektywnego przekonania

określonej osoby, lecz winna być konkretna, realna, obiektywna i poddająca się zewnętrznej weryfikacji (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2012 r., III KK 214/11). Wymóg bezstronności sędziego należy rozumieć zarówno w aspekcie braku przejawów subiektywnej stronniczości sędziego lub jego osobistych uprzedzeń, jak i konieczności obiektywnej bezstronności sądu, który winien dawać wystarczające gwarancje, by wykluczyć wszelkie uprawnione wątpliwości w tej mierze (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2018 r., III KK 244/17).

Mając na uwadze powyższe motywy prawne oraz treść przedmiotowego wniosku, Sąd Najwyższy wyłączył SSN Barbarę Skoczowską od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt I ZB 18/22, dotyczącej rozpoznania wniosku, złożonego w trybie art. 29 § 5 u.SN, o zbadanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności przez SSN Tomasza Demendeckiego. Rozpoznanie wniosku ze sprawy o sygn. akt I ZB 18/22 przez SSN Barbarę Skoczowską budzi uzasadnione wątpliwości co do jej obiektywizmu i bezstronności w oczach opinii publicznej – zgodnie ze standardami ustawowymi oraz Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. Podkreślić należy, że zajęte przez SSN Barbarę Skoczowską stanowisko w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 2024 r., sygn. akt II ZIZ 14/23 odnosi się bezpośrednio do SSN Tomasza Demendeckiego. Wątpliwość co do bezstronności sędziego objętego wnioskiem, w rozumieniu art. 41 § 1 k.p.k., jest zatem konkretna, realna, obiektywna i poddająca się zewnętrznej weryfikacji. Skoro więc SSN Barbara Skoczowska wyraziła publicznie niepozostawiający wątpliwości pogląd co do oceny przymiotu niezależności i niezawisłości sędziego Sądu Najwyższego Tomasza Demendeckiego, tym samym wyraziła już publicznie i pozaprocesowo swój pogląd na sprawę będącą przedmiotem postępowania pod sygn. akt I ZB 18/22. Oznacza to, że ziszcila się przesłanka, o której mowa w art. 41 § 1 k.p.k., obligująca Sąd do wyłączenia wskazanej we wniosku sędzi od udziału w rozpoznaniu sprawy I ZB 18/22.

Z tych wszystkich względów, Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.

[M. T.]

[r.g.]

Maria Szczepaniec